

Rupaszov Tamás – életútinterjú

Az interjút készítette: Dragojlovics Péter

A beszélgetés helyszíne és időpontja: Budapest, 2019. december–2020. április
Szerkesztett, tömörített, kiegészített, lábjegyzetelt változat.

Dragojlovics Péter:

Amikor megkerestelek az interjú ügyében, nagyon készséges voltál, de mondtad, hogy szeretnél előre leszögezni egy fontos dolgot.

Rupaszov Tamás:

Azt tudnod kell, hogy nekem nem igazán kenyerem a nosztalgizálás. Egy jó pszichiáter biztos megfejtethné, hogy miért.

Dragojlovics Péter:

A Rupaszov különleges név. Mit kell tudnunk a családotról?

Rupaszov Tamás:

Nem túl sokat lehet tudni a családfánkról. A dédapám, Tódor Rupaszov, fehérorosz katona, az első világháborúban keveredett ide. Beleszeretett egy magyar menyecskébe, összeházasodtak és boldogan éltek, míg meg nem haltak. Nem nagyon tudott állítólag magyarul, és nem is volt egy bőbeszédű alkat. Anyai biztosnak tűnik, hogy a Vjatka folyó partjáról jött. Szívesen művelte a szőlőt, és kapálás közben érte a halál. Cibakházán temették el. A családom tehát dél-alföldi. Anyai ágon szegény paraszti sorból jövünk, apai ágon pedig szentesi, kispolgári vonal, szabóság és méhészkedés. Én Szegeden születtem, de csak egy évet laktunk ott, mivel apám mindig becsajozott állítólag a munkahelyén, úgyhogy ötéves koromra már négy különböző helyen laktunk. Apám világéletében zöldségszárítványokat exportált, a régi rendszerben állami struktúrában, aztán pedig saját céggel. Anyám a Szilasmenti Mgtsz-ben volt munkaügyis. Gyerekkoromban, tavasszal az akácvirágzás idején, délről észak felé haladva hetekig méhészkedtünk az ország akácerdeiben a nagyszüleimmel. Ötven kaptárunk volt. Ez nagyon meghatározó élmény nekem. Olyannyira, hogy sokáig úgy tűnt, én öröklöm majd a méhészetet. Aztán a kilencvenes években, egy szép napon nagymamám feltette a kérdést, hogy mi lesz a méhekkel, apám pedig kétségbeesetten közbeavatkozott: amikor az akác virágzik, Tamás mindig turnén van! Utálta nagyon az egész kérdéskört. És ezzel el is dőlt a dolog, nagymamám eladta a méheket.

Dragojlovics Péter:

A tinédzserkorod a hetvenes évek második felére esett, amit a könnyűzenei sajtó a „langyos tó” kifejezéssel illet. Milyen zenék, melyik zenekarok jutottak el hozzád kiskamaszként?

Rupaszov Tamás:

Az első könnyűzenei élmény, amire vissza tudok emlékezni, az az, hogy egy csongrádi családi kempingezés alkalmával a szabadtéri moziban Fonográf-koncertre¹ vittek a szüleim. Tízéves lehettem körülbelül.

Dragojlovics Péter:

Ahogy a kortársaid többsége, úgy te is csövesként indultál. Hány évesen kezdődött?

Rupaszov Tamás:

Tizenkét-tizenhárom évesen kezdtem el koncertekre járni az Ifiparkba, illetve Csepelre. Voltam Karthagón² és Hobo Blues Banden³ a Corvin moziban. Később, két évre rá lettem vérmes Beatrice-fan,⁴ mentem Abasárra és Bagra is, amikor nem lehetett Pesten játszaniuk. Tudod, ilyen hülye helyeken, vidéki művelődési házakban, csirkék között tarthattak csak Rice-koncerteket. Előtte jártam Eddára⁵ a Parkba, meg talán Gödöllőn is láttam őket.

Dragojlovics Péter:

A Beatrice játszott dalokat a Ramonestól,⁶ a Sex Pistolstól,⁷ illetve a Boomtown Ratstól.⁸ Rajtuk keresztül ismerted meg a punkot?

Rupaszov Tamás:

Nem, a punkkal egy nálam idősebb, Vass Vili⁹ nevű csávó révén ismerkedtem meg, aki az egyetlen punk volt a gimiben. Ő vitt el az Ikarus Művelődési Ház¹⁰ pincéjébe, a Laza Erkölcsök¹¹ nevű zenekar koncertjére. Leginkább Ramones-számokat játszottak, és nagyjából úgy is néztek ki.

Dragojlovics Péter:

Szűk farmerok, rosszul nyírt frizurák és daráló gitár. Vissza tudsz emlékezni, hogy kölyökként mi fogott meg téged a punkban?

Rupaszov Tamás:

---

¹ Az egyik legjelentősebb és egyik legsikeresebb hazai rockegyüttes. Legismertebb tagjai Szörényi Levente, Bródy János és Tolcsvay László.

² 1979-ben alakult west coast zenekar, érdekességük többek között abból fakad, hogy az együttes mind az öt tagja énekelt.

³ 1978-ban alakult blues- és rockzenekar, hozzájuk fűződik a blues hazai meghonosítása.

⁴ Az 1968-ban, az első hazai lányzenekarként indult együttesbe 1972-ben lépett be Nagy Feró, aki 1978-ban hozta létre azt a formációt, ami a korszak legradikálisabb zenéjét játszotta. 1981-ben Nyíregyháza kivételével mindenhol kitiltották őket, az együttes még abban az évben feloszlott.

⁵ Magyarország egyik leghíresebb rockegyüttese. A banda magva 1973-ban alakult Griff néven, majd 1974-től Edda néven folytatták.

⁶ 1974-ben alakult amerikai zenekar, amely 1996-ig működött, a punkzene egyik megteremtőjeként tartják számon.

⁷ A világ legismertebb punkzenekara. Mindössze három évig (1975 és 1978) létezett, de ez idő alatt is történelmet írt, és alapjaiban változtatta meg a rockzene arculatát.

⁸ 1975-ben alakult ír punkzenekar, énekesük, Bob Geldof névéhez fűződik a Live Aid segélykoncert megszervezése.

⁹ Vass Vilmos (1963) a Selye János Egyetem, illetve a Budapesti Metropolitan Egyetem docense.

¹⁰ Az Ikarus-gyár művelődési házában sokrétű kulturális élet folyt, művészi körökben is jegyzett irodalmi kört, képzőművészeti szakkört és színjátszókört is működtettek itt. A nyolevanas évektől kezdve egyre több underground zenekar kapott fellépési lehetőséget a művház falai között, köztük az A. E. Bizottság, a Kontroll Csoport vagy az Európa Kiadó.

¹¹ 1979–1980 körül működő, korai punkzenekar.

Az energia, a lázadás, a polgárpukkasztás. No meg a gyors zene, ami persze manapság már egyáltalán nem tűnik olyan gyorsnak.

Dragojlovics Péter:

A Rottens volt az első zenekarod?

Rupaszov Tamás:

Igen, abszolút mélyvíz volt ilyen szempontból.

Dragojlovics Péter:

Hogy jött össze az együttes?

Rupaszov Tamás:

A Fekete Bárányok fesztiválon¹² jött oda hozzám a Francia¹³ nevű, nálam néhány évvel idősebb punk srác. Elég furcsa figura volt, azt mondta, úgy nézek ki, mint Rotten,¹⁴ és megkérdezte, hogy van-e kedvem basszusgitarozni a bandájában. Volt. És egyből lett is zenekar. Én hoztam a haveromat, Marián István¹⁵ dobost, Francia pedig az övét, Engel Gábort,¹⁶ gitárosnak. Azért vette be, mert Engel azt ígérte, hogy vesz nekünk erősítőt. Ez úgy jött össze, hogy az apja tolószékben árult rágót meg vonaljegyvet abban az időben a Blaha és a Keleti között. Mindig azt kiabálta, hogy „Gyertek, rohadt patkányok!” Akkoriban mindenki ismerte őt. Szóval Engel este hazatolta a faterját a Tűzoltó utcába, aki otthon levette az usankát, amiben a bevételt tárolta, és szokása szerint betette egy nagy zsákba. Gábor pedig kiszolgáltatta magát. Másnap elmentünk a Hangszerbizományiba és vettünk egy Vermona erősítőt. Szerencsére két bemenete volt, tehát be tudtuk dugni mindkét gitárt. Engel egy Muzimán játszott, én pedig egy fehér Jolanán. Komplet dobunk nem volt, csak egy pergő, tálca, láncsal. Ez volt a kezdet.

Egyből belecsaptunk a lecsóba. Franciának voltak már szövegei, így lényegében kész volt egy fél repertoár. Lehet, hogy ő már régebben készült arra, hogy zenekart alakít.¹⁷ Rá két hónapra már fel is léptünk, nagyjából zéró zenei tudással. A Dembinszky utcában mutatkoztunk be, volt ott valami kis oldalsó bejáratos bluesklub. Azóta is, ha arra járok, nézegetem, hol lehetett, de nem tudok rájönni. Francia szervezett oda minket. Körülbelül százan néztek meg. A második bulira viszont – amit pár héttel később tartottunk – már baromi sokan jöttek el.

Dragojlovics Péter:

Érdekes.

Rupaszov Tamás:

Akkoriban ez ment. Inkább az volt furcsa, hogy az elsők alig százan lézengtek, mert akkoriban minden punkkoncert „eseménynek” számított. Visszatérve a második bulira: Francia mondta, hogy jön majd egy tévés cimborája és felvesznek bennünket. És ott is volt

---

¹² 1980. augusztus 23.-án, a Hajógyári-szigeten megrendezett fesztivál, fellépők: Bizottság, Beatrice, Hobo Blues Band, P. Mobil.

¹³ Bachmann Béla (1962) a Rottens énekese.

¹⁴ Johnny Rotten, eredeti nevén John Lydon (1956) a Sex Pistols, majd a Public Image Limited énekese.

¹⁵ Marián István a Rottens dobosa, illetve a Trottel gitárosa.

¹⁶ Engel Gábor a Rottens gitárosa.

¹⁷ Dr. Molnár Péter: *ZIL – egy hajdani ferencvárosi punkzenekar története*, Valóság, 2013/3. cikke szerint Molnár Gyula, az együttes basszusgitárosa 1977–78-ban tagja volt az induló Rottensnek, az a felállás azonban még nem adott koncertet.

egy stábbal Kőbányai János,¹⁸ aki a Magyar Televíziónak forgatott. Én nem láttam az elkészült anyagot, anyám viszont igen. Egy délutáni, ifjúsági műsorban adták le, és egyszer csak látja a muterom, hogy apám lenyúlt bőrzakójában, csirkelábbal a zsebemben játszom a fehér Jolanán. Francia meg megevett egy talpas poharat, elrágta éneklés közben, aztán átkarolt, és folyt le a gitáromra a vére. Anyámat úgy taccsra vágta ez az élmény, hogy harminc évre rá jött el először egy koncertemre. Szóval emlékezetes fellépés volt.

Dragojlovics Péter:

Franciáról sok történet kering. Állítólag leköpte az igazoltató rendőrt, meg szétrugdosta a zsidóbusok portékáit.

Rupaszov Tamás:

Egy alkalommal hazafelé tartottunk a Kassák Klubból,¹⁹ és nem tudtuk, mennyi az idő. Francia odament a szembejövő öregasszonyhoz és megkérdezte – tök udvarias csávó volt amúgy a maga egzaltáltságában –, hogy „Csókolom, hány óra van?” Az öregasszony viszont úgy megijedt, hogy szó nélkül elsietett. Franciát ez bosszanthatta, mert utánaeredt és nekifutásból felrúgta, az öregasszony pedig kiabált, hogy „varjú vájja ki a szemed!” Különös tapasztalatokra tehetett szert, aki Franciával lógott. Őt ismerték, bármerre mentünk, a lepusztult arcok integettek neki. Jóban volt az Őrs vezér téri meg a Felszabos²⁰ csöves bandákkal is. Bár fura, hogy olyanokat is ismert, mint Gidófalvy,²¹ akit le is hozott egy próbára. Emlékszem, be akarta hangolni a gitárunkat, aztán mondtuk, hogy hagyjuk már, nem erről szól ez az egész! Francia mindenesetre – mint általában az idősebb vagányok a kamaszokra – hatott ránk.

Ez az egész Rottens-sztori amúgy mindössze fél évig tartott. Igazi underground történet, mert először Kerepesen, anyám garázsában próbáltunk, aztán bejöttünk a városba, és a Tűzoltó utca közelében béreltünk egy pincét. Ötszáz forintot kért érte a fölötte lakó nő. Úgy egyeztünk meg, hogy ő ad nekünk áramot, cserébe viszont kitakarítjuk a helyiséget. Odamentünk, levertük a lakatot, és egy hétig mást se csináltunk, csak takarítottunk. Amikor kész lettünk vele, kiadta a hosszabbítót az ablakon, és alighogy elkezdtünk játszani, megjelent a rendőrség. „Mi történik itt?” Kiderült, hogy egy tanácsi pincét törtünk fel, ami nem is az öreglányé volt. Szóval voltak érdekes történetek.

Dragojlovics Péter:

Egy korabeli írás²² beszámolt arról is, hogy a Rottens nevű punkzenekar koncertjén nagy botrány kerekedett.

Rupaszov Tamás:

Igen. 1981. december 13-án a Kassák Klubban játszottunk, a Dögevőkkel. Az egy nagyon furcsa koncert volt, annyian voltak, hogy a rendőrök a Mexikói útról küldték vissza az embereket. Totál káosz. Franciánál volt egy szifon, show-elemként fröcskölte a közönséget, aztán megpörgette és bevágta a tömegbe. Pechjére ott volt a Dobcsányi nevű gimis osztálytársam, egy nagyon magas csávó. Szóltak is neki, hogy „vigyázz, Lajos, mert jön a szifon”! De már késő volt, úgyhogy fejen találta. Másnapra hatalmas púp nőtt a fején.

---

¹⁸ Kőbányai János (1951) író, szerkesztő, szociográfus, fotóművész.

¹⁹ Az Uzsoki utca 57. alatt található Kassák Klub Zugló első, kerületi fenntartású művelődési központja volt; 1968-ban kezdték építeni.

²⁰ A mai Ferenciek tere.

²¹ Gidófalvy Attila (1952) billentyűs, énekes, zeneszerző, a Beatrice, a Karthago és a Lord tagja.

²² Rácz József: *Ifjúsági szubkultúrákat intézményesítő törekvések*, Kultúra és Közösség, 1986/3.

Dragojlovics Péter:

Francia említi ebben az interjúban, hogy a közönség részéről volt Sieg Heilezés, de ő bement, hogy ez nem kell oda.

Rupaszov Tamás:

Ennyi idő távlatából érdekes, hogyan viszonyul az ember ehhez. Én akkor nem viszonyultam sehogy sem. Jöttek az arcok, tiszta zombihadsereg, sokan szvasztikákkal meg mindenféle jelképekkel, mert ugye Johnny Rotten is viselt ilyesmiket. Később kiderült, hogy ő azért hordta a wehrmachtos jelvényt fordítva, hogy meggyalázza, de honnan tudhatta ezt az ember tizenöt évesen Magyarországon?

Dragojlovics Péter:

Hogy szerveztétek le a koncerteket?

Rupaszov Tamás:

A Dembinszkyre nem emlékszem. Francia megmondta, hogy mikor lesz és ennyi. A Kassákba viszont együtt mentünk egyeztetni. Le kellett adni a szövegeket. Töprengtünk, aztán amikor az igazgató kiment az irodából, Francia azt mondta, hogy „Na, írjad! »A gép hatalma. A gép erős, mindent legyőz...«» Ilyesféle hülyeségeket írtunk a lapra, leadtuk, de utána szóba se került a téma.

Dragojlovics Péter:

A külföldi punkzenekarok szövegeit ismertétek egyébként akkoriban?

Rupaszov Tamás:

Talán a *Mozgó Világ*ban jelent meg a jugó punkról egy cikksorozat, abban elég sok szöveg volt olvasható, például a Bijelo Dugme²³ nevű bandától. Angolra nem nagyon emlékszem, de mintha az *Iffúsági Magazin*ban lett volna egy-két Pistols-dalszöveg. Néhány címet meg zenekarnevet lefordítottunk magunknak, de az túlzás, hogy képben voltunk. Ha nem is értettük, miről szólnak a számok, az energiájuk mégis megszólított.

Dragojlovics Péter:

Térjünk még vissza a Magyar Televízió által is leadott felvételhez, ennek ugyanis – úgy tudom – lettek következményei.

Rupaszov Tamás:

1981 decemberében, közvetlenül a kassákos koncert után beidéztek minket, de nem tudom, a tévés anyag volt-e az oka. Franciát benn is tartották, minket viszont nem, mert még csak tizenöt évesek voltunk, ő viszont akkor elmúlt már tizennyolc.

Dragojlovics Péter:

Hogy emlékszel vissza a kihallgatásra?

Rupaszov Tamás:

Nincs jó emlékem róla. Konkrétan fenyegettek. Az volt a lényeg, hogy mivel nem vagyunk még nagykorúak, nem akarják derékba törni az életünket, de azért vallomást kellett

---

²³ Az 1970-es évek legnépszerűbb jugoszláv rockegyüttese, az 1980-es évek elején a new wave és a ska irányába fordultak, Magyarországon ekkor váltak ismertté.

tennünk. Mindannyiunkról tudtak mindent. Jól rám ijesztettek, de azért 1982 elején megalakítottuk a Trottelet. Franciával és Engellel pedig akkor, a rendőrség folyosóján találkoztam utoljára.

Dragojlovics Péter:

A Trottel első formációjában kikkel zenéltél?

Rupaszov Tamás:

Marián gitározott, Bogyó²⁴ lett a dobos, Kántor Gábor,²⁵ a gimis osztálytársam énekesként csatlakozott hozzánk, majd jött Petrovics Zoltán, vagyis Pepe²⁶ Zuglóból második énekesnek. Kerestünk valami jó kemény nevet, és a német szótárban rátaláltunk a Trottelre. Játszottunk Rottens-számokat is, a *Patkányt* meg a *Dögölj meg, te marhá!-t* például, de Francia megüzente a börtönből, hogy meg fog ölni, ha az ő számait játsszuk. Úgyhogy ezek kikerültek a repertoárunkból. 1982 márciusában, az Ikarus pincéjében volt az első koncertünk az Agresszorral²⁷ és az Invázió'84-gyel²⁸ közösen. Vagy talán a Cerberusszal?²⁹ Akkor kerültünk be a *Ki kicsoda a magyar rockzenében?* című kiadványba is. Ez pedig úgy esett, hogy mikor odaértünk, nagy seregletet láttunk a művház előtt. Fontoskodó emberek, villanó vakuk. Egyszer csak odajött egy csávó, és megkérdezte, hogy mi is zenekar vagyunk-e. „Igen” – mondtuk neki. „Melyik?” „A Trottel.” „Akkor álljatok oda.” Lefényképeztek, felírták a nevünket, és benne is voltunk a könyvben. Vicces volt viszontlátni magunkat egy rocklexikonban, főleg nekem, akit Rupanov Tamásként őriztek meg az utókornak.

Dragojlovics Péter:

Ez a kép is tanúsítja, hogy a külsőtök meglehetősen eltért a korban megszokott viseletektől. Hogy viszonyultak ehhez a suliban?

Rupaszov Tamás:

Hát ment a harc megállás nélkül. Rosszabb időszakokban a kapualjban levettük és kifordítottuk a bőrdzsekinket, hogy ne látszódjanak a láncok meg a jelvények. A beszappanozott, égnek álló hajunkat is igyekeztünk erőszakkal lesimítani, amennyire lehetett, vagy eltakarni a borotvált részeket. Nevetséges, de tényleg igaz, hogy a botrányhoz elég volt, hogy máshogy néztél ki.

Dragojlovics Péter:

És mit tapasztaltatok az utcán?

Rupaszov Tamás:

Furcsa módon az olyan közegek, amelyeknek össze kellett volna tartaniuk, széthúztak. Egy munkás például simán megtámadott olykor egy punkot. Annyira nem tetszett nekik, ahogy kinézünk, hogy adott esetben nekünk estek. Rendőrök, BKV-ellenőrök, cigányok, bárki. Kiszálltál a metróból, és egyből odalépett melléd egy ballonkabátos civil rendőr, „Jónapotkivánok, személyi igazolványt!” Kissé viszontagságos volt.

---

²⁴ Bodnár Sándor a Trottel dobosa, 1983-ban disszidált.

²⁵ Kántor Gábor (1966) a Trottel egyik énekes, jelenleg a Szerb Antal Gimnáziumban dolgozik.

²⁶ Petrovics Zoltán a Trottel másik énekes.

²⁷ Az 1980-as évek elején működő punkegyüttes. Tagja volt Kirschner Péter (Európa Kiadó) is.

²⁸ 1981 és 1983 között létezett punkzenekar. Tagja volt Magyar Péter (Európa Kiadó) és Sal István (Art Deco) is.

²⁹ Mészöly Kálmán futballedző fiainak punkegyüttese, amellyel – egyetlen zenekarként a honi punkszcénából – egész oldalas interjú közölt a korabeli hazai sajtó.

Dragojlovics Péter:

Hogy folytatódott a Trottel-sztori?

Rupaszov Tamás:

1982 nyarán kétszer is koncerteztünk a Csepeli Ifiparkban.³⁰ Akkoriban indult szombatonként a new wave klub a Józsefvárosi Művelődési Házban. Ott is játszottunk vagy háromszor. Aztán Marián egy ponton bedobta a törölközőt, és akkor került a zenekarba Lörke.³¹ Békási volt, mint Bogyó, ő szervezte be. Teltek-múltak a hónapok. 1983 őszén Bogyó bejelentette, hogy elmegy Jugoszláviába lemezeket venni, és soha többé nem láttuk. A traiskircheni menekülttáborból írt, hogy minden rendben van. Mi meg ott maradtunk dobos nélkül. Több hónapon keresztül kerestünk valakit, aki helyettesítené, de eredménytelenül. Így amikor Lucile Chaufour³² 1983 decemberében lefilmezte a hazai punkszcénát, mi már nem tudtunk játszani. Így lett vége a Trottel első formációjának, ami nem tudom, miért, a Der Trottel névre hallgatott. Biztos így volt benne a szótárban. A repertoár fele azért megmaradt, azt átmentettük a Marina Revue-be is.

Dragojlovics Péter:

Milyen emlékeket őrzöl a korabeli koncerthelyekről?

Rupaszov Tamás:

Abban az időben úgy ment, hogy hirtelenjében létrejöttek helyek, majd ugyanolyan hamar el is tűntek. Az egész nyolcvanas évekre ez volt a jellemző. A dolog ebből a szempontból azóta sem sokat változott. Manapság akkor lesz egy vidéki városnak koncerthelye, ha van egy ember, aki tesz érte. Akkoriban sem volt ez másként. Volt például valahol egy népművelő, klubvezető, aki valami miatt engedte a punkzenekarokat, ahogy később a Fekete Lyuk³³ esetében is. Tartottak punkkoncerteket a Kassákban, 1985 és 1987 között pedig a PeCsában³⁴ is. A Józsefvárosi klub is ment úgy másfél-két évig. Aztán ott volt a Mozaik Klub a Meggyfa utcában, Óbudán. A Bercsényi,³⁵ a Ráday,³⁶ a nagy Ikarus vagy annak a pincéje. Ezek működtek valameddig, azután egy ideig semmi, majd lett másik hely. Valahogy így zajlott.

Dragojlovics Péter:

A Mozaikban rendezett, híres fesztiválról mesélnél?

Rupaszov Tamás:

---

³⁰ 1982. június 5., felléptek még: QQRIQ, Ketchup-Lechup Gárda, Panoptikum, Rolls Frakció.

³¹ Lőrincz Sándor (1967–2019) a Trottel, a Marina Revue, a Revue'86 és az A.M.D gitárosa.

³² Lucile Chaufour francia filmrendező.

³³ A Golgota utcai Fekete Lyukban fellépett a teljes magyar underground mezőny az Aurórától a VHK-ig. A Lyukból indult az F.O. System és az AMD, de innen futott be a Tankcsapda, a Pál Utcai Fiúk vagy a Kispál és a Borz is.

³⁴ A Petőfi Csarnok 1985 és 2015 között működött a budapesti Városligetben.

³⁵ A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészmérnöki Kara Bercsényi utca 28–30. alatt található kollégiumának Bercsényi Klubjában művészeti galéria működött, valamint rendszeresen voltak koncertek is. Itt adta első koncertjeinek egyikét az Omega együttes, és rendszeresen itt lépett fel a Sirius, a Balaton, az Európa Kiadó, valamint a Spenót.

³⁶ A Ráday Klub az akkoriban Marx Károly nevét viselő Közgazdasági Egyetem (ma: Budapesti Corvinus Egyetem) Ráday utcai kollégiumának alagsorában nyílt meg 1982-ben.

Az ominózus koncerten³⁷ nem voltam ott, mert nem engedtek el a szüleim. Nem emlékszem már, mit követhettem akkor el, aminek ez lett a következménye. Akkor éppen a Cocain Rohamosztagban játszottam. Ők végül is felléptek nélkülem.

Dragojlovics Péter:

Térjünk át a *T-34* című, az akkori fővárosi punkokat bemutató dokumentumfilmre!

Rupaszov Tamás:

Lucile 1983 augusztusában jött Pestre, mi haverokon keresztül ismertük meg őt, akik az utcán futottak össze vele. Elmondta a tervét a filmmel kapcsolatban, én meg belelkesedtem, és segítettem neki összeszervezni. Elsősorban zenekarokat kellett ugye találni. Volt, aki szívesen részt vett, akit könnyebb volt meggyőzni, hogy részt vegyen a forgatáson, mások nem akartak szerepelni, és olyan is akadt, aki nagy kegyesen megengedte, hogy felvegyék. 1983 decemberében – macerás egyeztetések után – megkezdődhetett a forgatás.

Dragojlovics Péter:

Mennyire volt kockázatos elkészíteni ezt a filmet?

Rupaszov Tamás:

Nem volt az. Mentünk az utcán, Lucile pedig kamerázgatott. Olyan dolgokat vett fel, amik őt mint nyugatit sokkolták, nekünk viszont megszokottak voltak: arcokat és a kommunista szobrokat. Szürke embereket a nagy szürkeségben. Forgatott aztán házibulikban is. A zenekarokat meg ahol lehetett, ott vettük fel, leginkább próbák alatt, mivel épp akkor nem voltak koncertek. Csináltunk interjúkat, illetve felvettük Nagy Attiláék³⁸ titkosrendőr performanszát is. Ez utóbbi nekem elég szürreális élmény volt, mert mi, tizenhét éves punkok kissé távolabb álltunk a magasművészettől. Emlékszem, forgatás közben, mikor Nagy Attila épp egy másik arc lábát borotválta a kádban, kifogyott a film, Lucile jelzett is nekem, de aztán intett, hogy csináljuk, mintha mi sem történt volna.

Dragojlovics Péter:

Igaz, hogy illegálisan készült a film?

Rupaszov Tamás:

Hát, nem kértünk engedélyt senkitől, az igaz, de hát ez egy kis Super 8-as kamerával meg egy mikrofonnal felvett valami volt, nem nagy szám. A csávó, aki pénzelte Lucile utazását meg a filmezést – úgymond a producer –, mint utólag kiderült, elbitorolta az anyagot, és a maga elképzelése szerint vágta meg. Ezért van az, hogy CPg³⁹ szól, miközben a képen a Kretens⁴⁰ látható. Én arra emlékszem, hogy nagy lelkesedéssel csináltuk. Lucile-t aztán végtelenül frusztrálta, hogy a producer rosszul csinálta meg a vágást, és ezt az összevissza anyagot mutatták be végül 1984-ben, a párizsi Pompidou Központban. Perre is ment vele később, amit meg is nyert. Engem pedig nyilván az bosszantott, hogy zenekarként nem kerülhettünk bele, mert – hogy arról esett már szó – az istennek sem sikerült dobost találnunk.

---

³⁷ Az 1983. február 19-én a Mozaik Klubban egy engedélyezési okokból táncmulatságnak hirdetett punkkoncert szolgáltatott ürügyet a Mos-OI és a CPg ellen indult koncepciós perekhez.

³⁸ Nagy Attila Kristóf (1963–1998) író, a Lavina, a Lobogó és az After Crying egykori tagja.

³⁹ 1980 és 1983 között létezett szegedi punkzenekar, tagjait 1984-ben nagy nyilvánosság előtt elkövetett igazgatás miatt börtönbüntetésre ítélték.

⁴⁰ 1981-ben alakult, az 1980-as évek egyik legnépszerűbb punkegyüttese, itt kezdte pályáját Hrutka Róbert.

Dragojlovics Péter:

1984 elején aztán megalakult a Marina Revue.

Rupaszov Tamás:

Májusban volt egy tehetségkutató tábor Balatonszemesen, tulajdonképpen arra álltunk össze. Friss zenekar lévén nem volt még hatalmas repertoárunk, de nem számított, mert csak pár számot kellett játszani.

Dragojlovics Péter:

A töletek fent maradt felvétel olyanok tűnik, mint egy közönség előtt készített demo.

Rupaszov Tamás:

Mert az is. A balatonszemesi táborba mindenféle zenekar jelentkezett, újhullámtól a rockosabbon át a szintipopig meg persze egy csomó punk. És az együttesek voltak egymás közönségei. Ott, helyben rögzítettek is pár számot mindenkitől, és aki akart, beülhetett a többiek felvételére. Ott volt Wilpert Imre⁴¹ az MHV-től meg még biztos más fejesek is, már nem emlékszem pontosan. Velünk kempingezett egy nyomozó csávó is, aki pár évvel volt csak idősebb nálunk, és bárhova mentünk, jött velünk. Ismert mindannyiunkat. Gondolom, feljegyzéseket is készített, illetve a felvételekből is küldött a feletteseinek.

Dragojlovics Péter:

Ebből az időszakból tudsz említeni emlékezetes koncerteket?

Rupaszov Tamás:

Nem volt olyan sok. Én 1984 nyarán disszidáltam Franciaországba, és fél évig Totya⁴² játszott a helyemen. Mielőtt elmentem, valami furcsa gimiben léptünk fel, van is egy fénykép, ami ott készült. A két legemlékezetesebb koncertélményem a szemesi és a paksi⁴³ volt. Utóbbit nem is lehet überelni. Színpadon a zenekar és egy kamera, ami a közönséget is veszi, hátul, a falnál pedig gépfegyverek sorakoznak. Kinn dzsipek, rendőrök, munkásörök, akik azt figyelték, mi történik odabenn. Terjengtek teóriák, hogy a rendőrség szervezte ezt a bulit, és hajlottunk arra mi is, hogy elhiggyük a pletykát, de aztán 1986-ban megismerkedtünk Juhász Misivel⁴⁴ az egri Biztonsági Tanácsból, és kiderült, hogy a Total '85 -öt ő hozta össze.

Dragojlovics Péter:

Nekem mindig meglepő volt, hogy engedélyezték a fesztivált, ha ennyire tartott tőle a karhatalom.

Rupaszov Tamás:

Nem biztos, hogy az engedélyezések ilyen direkt módon zajlottak akkoriban. Ahogy 1981-ben becsúszhatott a Rottens a Kassákba, úgy elfért éppenséggel ez is a paksi Ifjúsági és Úttörőházban. És ha megnézzük, két évvel Paks után volt a süttöi Total'87.⁴⁵ Azt is

---

⁴¹ Wilpert Imre (1953) a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat (MHV) egykori főszerkesztője.

⁴² Tóth Zoltán (1965) a QSS gitárosa.

⁴³ 1985. július 20-án a paksi Ifjúsági és Úttörőházban megrendezett punkfesztivál. Fellépők: Protekció, Pál Utcai Fiúk, Tizedes meg a többiek, Marina Revue, Sziréna, Lila Akácok, Új Élet, US Dallard, Boldog Idők, Bizony, Pállott Szájú Fiúk, Egri Bikavér, 88-as Csoport, OI-kor, Fehérje.

⁴⁴ Juhász Mihály a QQRIQ, az Egri Bikavér, a Biztonsági Tanács énekese, az egri Más Klub vezetője.

⁴⁵ 1987. április 18-án a Komárom megyei Süttö községben, a település mozijában megrendezett punkfesztivál. Fellépők: Revue '87, Rotors, Kizárt Dolog, Zajártalom, Elit Osztag, Slitz, R. Akció, NOSZ, Dühös Elvtársak, Psycho, N. Kabát, M. Halmazállatok, Tribuna Budu (NSZK), Genossen (NSZK), Trottel, QSS, Leukémia.

engedélyezték. Lehet, hogy a fővárosban az már teljesen más korszak volt, vidéken viszont a helyzet mit sem változott. A parasztok a présházákba menekültek, azt mondogatták egymásnak, hogy „Jönnek a punkok!”. Helikopter körözött a település felett. Egyszer aztán megjelentek a rendőrök, és közölték, hogy ideje hazamennünk. Mondtuk, hogy van még pár zenekar. De őket nem nagyon érdekelte ez, és aki nem ment el az utolsó vonattal, azt péppé verték. Pedig hát mi bajt okozhatott volna az a pár száz punk, aki a helyi vegyesboltban piált és hallgatta a koncerteket?

Dragojlovics Péter:

Térjünk vissza 1984-hez, egész pontosan a disszidálásodhoz! Belejátszottak a döntésedbe az éppen zajló punkerek?

Rupaszov Tamás:

Elsősorban érzelmi okokból döntöttem az elmenetel mellett, Lucile miatt. A másik az volt, hogy meneküljek a katonaság elől. Légvédelmi tüzérnek akartak elvinni. Abban az időben viszont mindenki nyugatra készült. Kurrens dolognak számított a disszidálás, ahogy az öngyilkosság is, a katonaság miatt. Szóval nem volt ennek a perekhez semmi köze.

Dragojlovics Péter:

Könnyen megkaptad az útlevelet?

Rupaszov Tamás:

Nem voltam még tizennyolc éves, úgyhogy mindenféle engedélyre volt szükség hozzá, az iskolától meg a rendőrségtől is. Már az előbbi is nagyon nehezen lett meg, úgyhogy borzasztóan stresszes volt nekem a kiutazás előtti év. Azt viszont nem hiszem, hogy a rendőrség miatt húzódtott volna az ügy, bár lehet, hogy az aktákban erről is van valami... Mikor végre sikerült kijutnom Párizsba, drámai módon egy hónapra rá ellopták az útlevelem. Ez baromira megnehezítette a helyzetemet, ugyanis nem voltam se menekült, se turista, csak egy arc, papírok nélkül. Egy ideiglenes tartózkodási engedélyem volt mindössze, és igyekeztünk munkát találni nekem és össze is házasodni, mielőtt az lejár, de semmi nem sikerült. Próbáltam menedékjogot kérni az Amnestynél, voltam a Katolikus Missziónál is, de nem sikerült, a végén pedig kiutasítottak Franciaországból. Amikor hazajöttem, volt egy hatóság kihallgatás. Arra voltak kíváncsiak, hogy kikkel találkoztam a Missziónál, és hogy miről beszélgettünk. Aztán, hogy összefutottam-e arcokkal, akik megjárták az Idegenlégiót, meg ilyenek. Utána pedig bevonták az útleveletem. Úgyhogy az én mobilitásomnak ott és akkor egy időre annyi lett.

Dragojlovics Péter:

Kikérted az iratokat a Történeti Levéltárból?

Rupaszov Tamás:

Néha eszembe jut, hogy érdekes lenne, de még nem vettem a fáradságot.

Dragojlovics Péter:

A Trottel újbóli debütálása hogy zajlott?

Rupaszov Tamás:

A Marina csak 1985 őszéig létezett. Rövid, de tartalmas időszak volt, kamaszkorunk legemlékezetesebb nyaraival. Nem is maradt fenn sok felvétel utánunk, összesen annyi csak, amennyi nemrég a *Marina Revue: Sikoly a mából* című vinyl LP-n megjelent. Ez nagyrészt

ugyanaz, ami az 1994-es Trottell Records-féle⁴⁶ kazettán is rajta volt, csak próbáltunk valamennyit javítani rajta. Az új Trottell 1985-ben, a Marina Revue feloszlása után formálódott Asztalos Ildivel. Ha jól emlékszem, 1986 tavaszán került sor az első fellépésünkre az FMH-ban. Játszott a Tizedes meg a többiek,⁴⁷ a Kretens és talán az Auróra is. Az emberek nagyon nem értették, hogy mit akarunk ezekkel az új szövegekkel, meg a zene is furcsább lett, közbe is kiabáltak, szóval nem őrzök arról az estéről valami jó emlékeket.

Dragojlovics Péter:

Milyen körülmények között rögzítettétek az 1986-os demót?

Rupaszov Tamás:

A legendás Hitachi magnóval, ami túlvezérelve rögzített mindent. Akkor már kettővel is rendelkezünk, mert elkezdünk illegálisan kazikat készíteni Trottell Distribution néven. Imádtam, ahogy felvett az a magnó. Amit nem tudtam technikában torzítóval, megcsinálta helyettem. A mai napig imádom azt a felvételt. Több zenekart rögzítettünk is Vörösváron, ahol akkoriban laktunk, és ezeket a felvételeket tettük rá az első *Pajtás, daloljunk*-válogatásokra, és demókat jelentettünk meg, szintén illegálisan.

Addigra már rengeteg emberrel leveleztünk külföldről, mindenfelől kaptunk zenéket és fanzineket. Egy csomó alternatív, kis kiadó, újság, rádió létezett, nagyon inspiráló volt az egész nemzetközi underground színtér. Heti több tucat csomagot kaptunk és küldtünk ki beszappanozott bélyegekkel, amit visszaküldtek, és újra fel lehetett használni.

Dragojlovics Péter:

Az évtized elején többen – például az ETA⁴⁸ és a Modells⁴⁹ is – készítettek demót, de nem árulták koncerteken. Nem féltetek az esetleges következményektől?

Rupaszov Tamás:

A tiltott sajtótermék készítése, illetve árusítása büntetendő volt, és a kazetta is ebbe a kategóriába tartozott. Így aztán mindenhol csak néhány borítót fénymásoltunk, nehogy feltűnjön valakinek a dolog. A Do it yourself!, vagyis a Csináld magad!-mozgalom tényleg hatalmas méreteket öltött világszerte, a mi generációnkban ez igazán fontossá vált. Valamennyire paráztunk persze, mert tudtuk, hogy minden alkalommal kinyitották a csomagokat, de nem hiányzott belőlük soha semmi. Mi akkor a Demszky-féle⁵⁰ AB Független Kiadónál⁵¹ laktunk Pilisborosjenőn. Időnként dolgoztunk is nekik illegálisan. Könyvet, újságot nyomtattunk titkos helyeken. Sokan segítettek bennünket csak úgy, köztük az Inconnu csoport is.⁵² Aztán én is csináltam egy fanzine-t francia nyelven, ami a magyar undergroundról, a kultúráról és a politikai mozgásokról szólt. Egy francia barátom sokszorosította Grenoble-ban. Azt azért nem mertem postán feladni, mindig személyesen vitte ki az eredetét valaki Franciaországba. Akkortájt kaptuk meg a Chumbawamba⁵³ első és

---

⁴⁶ Rupaszov Tamás 1992-ben létrejött lemezkiadója, mottója: „Érdekes zenék kíváncsi embereknek”.

⁴⁷ 1983 és 1987 között működött punkzenekar, mely az évtized közepén a hardcore irányába fordult.

⁴⁸ 1981 és 1983 között működő punkzenekar, az 1980-as évek ők voltak a legnépszerűbbek és a legprofibbak a szcénában.

⁴⁹ Az 1980-as évek elejének legszínvonalasabb, 1981 és 1983 között létezett punkzenekara.

⁵⁰ Demszky Gábor (1952) jogász, szociológus, politikus, a demokratikus ellenzék tagja, öt cikluson keresztül Budapest főpolgármestere.

⁵¹ Az 1980-as években Budapesten működött, a *Beszélő* című periodikumot is megjelentető szamizdat kiadó.

⁵² Az Inconnu csoport 1978-ban alakult, alapítói: Bokros Péter, Csécsy Mihály, Molnár Tamás, Mészáros Bárok és Sipos Mihály képzőművészek.

⁵³ 1982-ben alakult angol, anarchista punkzenekar.

második lemezét, aztán brosrákat tőlük, illetve a Crasról⁵⁴ is. Ezeket lefordítottuk magyarra, és terjesztettük, illetve árultuk a koncerteken is.

Megfigyelték bennünket, de a hatóságok részéről nem érkezett megkeresés egyszer sem. A nemzeti ünnepek alkalmával a rendőrség rendre beköltözött a szomszédba, és olyankor virágnyelven beszélgettünk. Tudtuk, hogy ott vannak, és ők is tudták, hogy tudjuk. Mi akkor még mindig csak tizenkilenc-húsz évesek voltunk, nem tűnhettünk a szemükben túlságosan fajsúlyosnak, nem is minket akartak lehallgatni, hanem az AB-t, meg akik odajártak a demokratikus ellenzékbe.⁵⁵ Az egészben az volt csak egy kicsit gyanús, hogy hiába kérvényeztem félévente, a rendszerváltásig nem adták vissza az útlevelemet.

Dragojlovics Péter:

Saját magatok készítettétek a plakátokat is?

Rupaszov Tamás:

A korai időszakban nem plakátoztunk, szájról szájra terjedt az információ. Aztán a pecsás időben viszont már rendszeresen kiplakátozott bulik voltak, és rendszeresen nyolcszáz-ezer ember jelent meg a nyolc-tíz zenekaros, fesztiválszerű punkbulikon. Úgy tűnt, a hatalom annyira el volt foglalva mással, hogy senkit nem érdekelt, mit üvöltöznek ezek a kis punkegyüttesek. Mi 1987-ben kezdtük el kiragasztgatni a magunk készítése, fénymásolt plakátokat.

Dragojlovics Péter:

1987-ben megjelent veled egy interjú a *Képes Ifjúság*ban, amelyben elég kritikusan beszélsz a hazai punkszíntérről.

Rupaszov Tamás:

Mindenki mást remélt a punktól, és változó az is, hogy kit melyik része mozgatott meg. Akit a zene érdekelt, az biztosan megtalálta a számítását, de régen rossz lenne, ha a szubkultúrák csak a zenéről szólnának. Tény, hogy sok jó zenekar alakult, de nagyjából ennyi.

Dragojlovics Péter:

Te miben látod a punk lényegét?

Rupaszov Tamás:

Visszatekintve a kreativitásban, az újító szándékban, a konformizmus tagadásában és ebből következően az alternatív gondolkodás és életmód kialakításában. Annak a bizonyításában, hogy nem csak az az egy út létezik, amire a társadalom nevel, és amire mindenáron rá akarnak kényszeríteni az iskolától kezdve a katonaságon át mindenütt. Persze kamaszként a zaj, a megbotránkoztatás és a polgárpukkasztás volt a lényeg. Így akartuk hangsúlyozni, hogy mi márpedig nem vagyunk és nem is leszünk olyanok, mint a szüleink megalkuvó generációja.

Dragojlovics Péter:

---

⁵⁴ 1977 és 1984 között létezett brit punkzenekar, egyben művészi társulat, amely az anarchizmust mint ideológiát, életstílust és ellenállási mozgalmat terjesztette.

⁵⁵ A Kádár-kor ellenzékiességének központi csoportja volt. Elsősorban szamizdat irodalom kiadása kapcsolódik hozzájuk, de számos későbbi ismert, főként liberális politikus is ebből a közegeből indult.

A nyolcvanas években mennyire volt kapcsolat itthon a punkok és más zenei szcénák között? Érdekelne, hogy figyeltek-e rátok, illetve, hogy titeket mennyire érintettek meg a túrt és támogatott tartomány zenekarai.

Rupaszov Tamás:

A mi generációnk jóval fiatalabb volt, mint az akkori underground, avantgárd zenei és művészeti színtér. Megvoltak a saját tini punkzenekaraink, ez volt a mi szcénánk. Volt ugyan némi átjárás, a nyolcvanas évek elején például az Ikarusba sok punk is járt a Kontroll Csoport koncertjeire. Aztán az évtized második részében már sokkal inkább összefolytak a dolgok. A zúzás mellett mi is hallgattuk például a Pál Utcai Fiúkat vagy az industrialban utazó Art Decót és Falatraxot. 1988-tól aztán a Fekete Lyukban folyt össze igazán, ami valódi olvasztótégelye volt minden radikálisabb, underground műfajnak. Érdekes, hogy 1982 nyarán a Rollsból Trunkos⁵⁶ hívta a Trottelt a Csepeli Ifiparkba. Gőzöm sincs, hogy ez hogy történhetett, ráadásul, az igazat megvallva a Rolls zenéjét utáltuk is akkoriban, mint afféle csöves punkszerűséget.

Dragojlovics Péter:

Ha mérleget vonsz, hogy értékeled a hazai punkot?

Rupaszov Tamás:

Nem hiszem, hogy nekem kellene értékelnem. Mindenesetre azok után, hogy milyen utat jártam be ezzel a punk dologgal, azt mondom: többnek kellett volna lennie, mint ami lett. Tizenévesen még belefér, hogy csak botránykodunk, ordibálunk, egy idő után viszont az ember eljut oda, hogy csak van valami összetettebb kifejeznivalója is zeneileg és szövegileg. Az, hogy voltak érdekes dolgok, volt egy energia, illetve olyan események, amik helyi szinten sokat számítottak – gondolok itt például a CPg-re –, az tény. Az Agydaganatot Nyíregyházán tönkretették a nyolcvanas évek elején. Veszprémben pedig a Közellenséget csinálták ki. Mindenkinek nagyon szörnyű volt vidéken is, Pesten is. De ha megnézem, hogy bármelyik kelet-európai országban mi nőtt ki a punkból, azt kell mondjam, lényegesen többet jelentő, kreatívabb és előremutatóbb valami lett belőle, mint itt. Persze lehet, hogy ez csak az én vesszőparipám. Erről is megvan mindenkinek a saját verziója. Viszont látom azt is, hogy manapság kialakulóban van talán egy tudatosabb, fiatal punk-hc színtér itthon is.

Dragojlovics Péter:

Hogy érintett a rendszerváltás?

Rupaszov Tamás:

A hosszú-hosszú apályos évek után elkezdett történni valami, pedig sokáig úgy tűnt, hogy a mi életünkben már nem fog megváltozni semmi. Olyan felemelő hangulat volt és akkora energia összpontosult azokban a hónapokban, hogy azt el sem lehet mondani, nagyon nagy élmény volt átélni, hatalmas flash volt az egész. Akkor kaptam vissza az útlevelemet is. Mi, akik utazni akartunk, egyből elindultunk. Az első években két-három hónapos turnékat nyomtunk. A köztes időben, amikor itthon voltunk, szervezéssel, vízumszerzéssel, meghívólevelek hamisításával foglalatostokodtunk, de ott voltunk a Szabad Kezdeményezések Hálózatának⁵⁷ az alakuló összejevetelén, a Nagy Imre-temetésen, és részt vettünk az első

---

⁵⁶ Trunkos András (1952) basszusgitáros, zeneszerző, dalszövegíró, producer. A Kolinda, a Rolls Frakció és a Gépfolklor basszusgitárosa.

⁵⁷ 1988. május 1-jén alakult szervezet, amely fél év után párttá (Szabad Demokraták Szövetsége) alakult.

anarchista társaság, az Autonómia Csoport⁵⁸ megmozdulásain is. Az angliai turnénk alkalmával, Derbyben, az utcán sétálva láttuk egy elektronikai bolt kirakatában, hogy bontják a berlini falat. Néztünk egy nagyot. Az viszont elég bizarr látvány volt, amikor három hónap koncertezés után hazaértünk, és Hegyeshalomnál észrevettük, hogy a Magyar Népköztársaság táblán valaki kézzel lefestette a „nép” szót.

Dragojlovics Péter:

Meddig tartott számodra ez az eufória?

Rupaszov Tamás:

Valamilyen szinten ez nálam a mai napig tart. Nem győzők hálálkodni a sorsnak, hogy amilyen szarul indult az életem a szocialista Magyarországon, azóta mennyi minden megváltozott: utazhatok, amennyit akarok, csinálhatom, amit szeretek, és annak ellenére, hogy végül itt ragadtam, mégis nagyjából úgy élek, ahogy szerettem volna. Persze voltak azért fokozatok. Az uniós csatlakozásig permanens megaláztatásokat éltünk át a vámvizsgálatokon és a határokon. A lepukkant, kelet-európai zenekarok nemigen tetszettek a főleg kelet-európai alkoholista, korrupt vámosoknak és határőröknek, de a németek is belenyúláltak időnként az ember fenekébe. Órákat váraoztunk olasz, francia vagy bármilyen határokon, csak mert nem voltunk szimpatikusak. Darabokra szedtek, visszaküldtek, azt csinálták velünk, amit csak akartak. De a lényeg akkor is az volt, hogy mehettünk.

Dragojlovics Péter:

Zenei téren milyen irányba tájékozódtál a kilencvenes évek elején? Addigra Trottell zenéje messzire eltávolodott a nyolcvanas évek első felében ismert hangzástól. Hogy jutottatok el a demók harsány, dühös punkjától az 1992-es *The Same Story Goes On* hosszú szvitjeiig?

Rupaszov Tamás:

Tök érdekes volt, hogy ahogy elkezdtünk lemezeket csinálni, az azokról megjelenő kritikák olyan zenekarokra hivatkoztak a zenénk kapcsán, amiket sose hallgattunk. Így kezdtünk el a korai Pink Floyddal,⁵⁹ a King Crimsonnal,⁶⁰ a Primal Screammal,⁶¹ a hatvanas évek garázs pszichedéliájával, aztán az Emersonnal,⁶² hetvenes évekbeli cseh dzsessz-lemezekkel, meg mindenféle egyebekkel is megismerkedni. Ilyen hatásokat vélték a kritikusok a Trottell-albumokba behallani, aztán gondolom, mindez a későbbiekben hatott is ránk. Olyannyira, hogy 1992 körül az echte punkok Magyarországon már nem igen tartottak minket punkzenekarnak, és valójában én se követtem az itthoni színteret, ha volt egyáltalán. Külföldön ez is máshogy történt, talán többet számított az attitűd, simán lehettél punk attól, hogy nem a három akkordot nyomod egyfolytában.

Dragojlovics Péter:

---

⁵⁸ 1988. november 17-én alakított, anarchista fiatalok által létrehozott csoport.

⁵⁹ 1965-ben, Cambridge-ben alakult angol rockegyüttes. Leginkább progresszív szerzeményeiről, effekt-kísérleteiről, művészi kidolgozású albumaikról, gondolatgazdag szövegeikről és lenyűgöző koncertjeikről váltak ismertté.

⁶⁰ Az 1969-ben alapított angol progresszív rock-együttes zenéjére a dzsessz, a klasszikus zene, a kísérleti zene, a pszichedelikus rock, az új hullám, a heavy metal, a gamelán és a folkzene is komoly hatást gyakorolt.

⁶¹ Az 1982-ben alakult skót zenekar főként rockzenét játszik, de jelen vannak a house vagy a dance műfajban is.

⁶² Az Emerson, Lake & Palmer (ELP) egy angol progresszív rockegyüttes. Az 1970-es években hatalmas hírnévre tettek szert, több mint 40 millió lemezük kelt el, és nagyszabású koncerteket adtak.

Az egykori fanzine-os, kazettamásoló nemzetközi hálózattal megmaradt a kapcsolatod? Milyen életutak indultak el a kilencvenes években ebből a roppant kreatív és lelkes közegekből?

Rupaszov Tamás:

A mai napig dolgozom együtt emberekkel azokból az időkből, több országban is. Lemezkiadás, koncertszervezés, klubok, újságírás, ilyesmiket csinálnak a többiek. Valójában minden országban ott vannak a kreatíviparban, a kultúrában, társadalmi szervezeteknél vagy akár a politikában is. Nem is gondolná az ember, mennyi mindenki indult a punkból, és milyen sok mindenki táplálkozik abból az energiából és szabadságvágyból a mai napig, még ha egyeseknél – adott esetben konkrétan zeneileg – nem találok már meg azokat a jellegzetességeket, amik miatt egy mai punk punknak tartaná a dalaikat.

Dragojlovics Péter:

1992-ben megalakult a Trott Records. Gondolom, addigra nyugdíjazták a legendás Hitachikat. Mit jelentett számodra a felszínre jönni eszmei szempontból és technikailag?

Rupaszov Tamás:

A két Hitachi már a nyolcvanas évek végén sem bírta a tempót, ahogy mi sem. Lehetetlen volt akkora mennyiséget előállítani. Volt egy átmeneti időszakunk 1989 és 1991 között, amikor félig legális módokon gyártattunk mások segítségével, de már ezres példányszámokban Trott Records-kazettákat, mivel a lemezeinket még nem lehetett itthon kapni. Az első CD-nk is lengyel, illetve cseh, kiadással foglalkozó barátaink segítségével jelent meg.

Én személy szerint sosem tartottam magam zenésznek, nem is vagyok az, a saját definícióm szerint multifunkcionális kultúrkamikaze vagyok, így az egész zenekarosdiban nem is maga a zenélgetés, hanem az önkifejezés és a dolog egésze – úgymint utazás, szervezés, az emberekkel való megismerkedés, a kiadvány előállításának a folyamata így, egyben – érdekelt és érdekel ma is. A kezdetektől úgy gondoltam, hogy ehhez hozzátartozik egy kiadó is.

Dragojlovics Péter:

Milyen szempontok mentén alakult a kiadó portfóliója?

Rupaszov Tamás:

Kezdetől szem előtt tartottam, hogy ha már van egy kiadó, akkor ne csak a saját zenénket jelentesse meg, hanem a dolgokat hasonlóan látó és hasonló nyitottsággal megközelítő zenekarok albumait is. Mivel 1992-re a zenei ízlésem már totál eklektikus lett, ennek megfelelően alakult a Trott Records katalógusa is. A kiadó a mai napig a nem kommersz zene horizontján tevékenykedik, stílushatárok nélkül, akárcsak maga a zenekar. Ha belelkesedtem egy együttes vagy zene hatására, sosem számított, milyen műfajba tartozik. A Trott Records kiadványai között a kezdetektől volt a punkon kívül elektronikus (Liquid Limbs) és experimentális zene (Hidegroncs), az első Korai Öröm a nemlétező világok dalaival vagy a skót zenekarok (Archbishop Kebab, Dawson), a maguk semmilyen más undergroundhoz nem hasonló, különleges univerzumaival. A kilencvenes évek végére a szibériai népek sámánzenéje az autentikus folk irányába színesítette tovább a palettát. Egyébként ennek a sorozatnak a következménye a közeljövőben megjelenő *Szibériai sámán hangképek* vinyl LP, ami remélhetőleg szintén sorozattá bővül majd, de más tematikával és koncepcióval, mint a régi kazettasorozat.

A 2010-es évektől egy időre a nép- és világzene felé billent el a kiadói profil a Folkbeats tehetségkutató sorozatunkból kifolyólag, de ezek a kiadványok már Folkbeats

néven, valamiféle sublabelként jelentek meg. Aztán pár évvel ezelőtt, a vinyl-reneszánszsal a punk és a hardcore kiadványok kerültek többségbe, mivel a nyolcvanas évek punk zenéit archiváltuk. Jelenleg pedig a totális eklektika jegyében a régi Trottell-lemezek újrakiadásától kezdve a Tudósokon és ColorStaron át a hc-rapper Bobafettig van minden, ami izgalmas és érdekes. Szóval leginkább egyfajta zenei kalandozás ez az egész, különösebb koncepció nélkül.

Dragojlovics Péter:

A Trottell – amely a legkülönbözőbb névváltozatokon rögzíti a lemezeit – elképesztően izgalmas zenei kanyarokat vett az utóbbi három évtizedben. Számomra ezek közül különösen érdekes a folk és az elektronika megérkezése a dalaitokba. Milyen hatások mentén indultatok el ezen az úton?

Rupaszov Tamás:

Ezt a lavinát igazából az instrumentális trióvá válásunk indította el 1992-ben. Teljesen új dimenziók nyíltak így, amelyek nagyon inspirálók voltak számunkra, és amikor lemezfelvételhez láttunk, meghívtunk mindenféle barátot, ismerőst, akik különféle hangszereken játszottak, hogy tegyenek oda egy-egy hangulatot. Így egészült ki a *The same story...*-lemez saxofonnal, klarinétal, trombitával, flötével. Jóformán csak toronyóra nincs azon az anyagon, láncal. Aztán már nem volt megállás. Bekopogott hozzám egy nap egy lány, hogy ő a Trottellben akar játszani. Nem kerestünk tagot, de mivel ő trombitált és énekelt, lett egy trombitás énekesnőnk. Aztán Kaktusz,⁶³ a gitárosunk rámozdult egy ősrégi Casióra, nagyon bejött neki, erre felszerelkezett mindenféle elektronikával. Onnan már semmi nem számított, jöttek-mentek az emberek, mivel az életstílus és a megélhetés összeegyeztetése nem volt túl egyszerű, és mivel különösebb koncepció sem volt, mindenki hozta a hangszert is, amin épp játszott és hozott egy új színt, hangulatot, karaktert, hangzást a zenekarba. Amilyen nehezen lekövethető, annyira érdekes módja ez a zenélésnek. A jelenben ez a szintén régi Trottell-tag Orosz Csabival, a Talayapa nevű formációban, elektromos dobokon konkretizálódik, ami szintén egy számunka teljesen ismeretlen, kiaknázandó világ.

Dragojlovics Péter:

Az anyazenekarod mellett van egy „apazenekarod” is, a folkos motívumokat és a punk energiáját ötvöző PaprikaPaprika, amelyben a fiaddal, Rupaszov Danival játszol együtt. Mit jelent számodra ez a projekt?

Rupaszov Tamás:

A PaprikaPaprika teljesen véletlen, egy angol barátom hazaköltöztetése okán jött létre, mégis egyfajta válasz volt a 2010-es években előállt helyzetre. Az a világ, amelyben a Trottell zenekar nemzetközi szinten 1989-től eltöltötte az első negyedszázadát, és engem igazán motivált, sajnos megszűnőben van. A kis klubok, a foglaltházak, a párhuzamos kultúra zegzugait mára jórészt felváltotta a hivatalos struktúrák, a nagy fesztiválok, a városi rendezvények számomra végtelenül ingerszegény közege. A PaprikaPaprika a maga egyszerű, hegedű, cajon, basszusgitár formációjú power folkjával olyan volt évekig, mint egy gyorsreagálású egység. Ha kellett kicsiben, fél-akusztikusan bárhol tudtunk nagyobb anyagi vagy strukturális erőfeszítés nélkül játszani, és játszottunk is a szélrőzsa minden irányában, Szicíliától Skóciáig vagy Svédorszáig. Olyan hangulatos, kis klubokban, bárókban adott koncertekből álló turnék voltak ezek, amiket manapság egy Trottell-féle projekttel anyagi és

---

⁶³ Kakuszi György

technikai okok miatt nem lehetne már megcsinálni. Túl azon, hogy iszonyatosan szerencsés vagyok, hogy a saját épp felnövő gyerekekkel töltük végig ezt a pár évet, a formációnak ez volt az értelme és a romantikája.

Dragojlovics Péter:

Azzal kezdtük, hogy a nosztalgizálás nem a kenyered, és pár éve azt nyilatkoztad a Recordernek⁶⁴ is, hogy a jelen és a jövő érdekel. Most éppen kijárási korlátozások vannak érvényben a világméretű koronavírus okán. Hogy éled meg a karantént, mik a terveid arra az időre, amikor újraindul az élet a Földön?

Rupaszov Tamás:

Néz az ember kifelé az ablakon, ahogy kitavasodik, és biztos vagyok benne, hogy mindenki úgy van vele, hogy menne. Bárhova. Én végül is ezt éreztem egész életemben. Most egyfajta stand by-életérzés jellemez, előkészülök a kiadványokkal, várom, hogy folytathassam, amit csak lehet, amilyen hamar csak lehet, és persze úgy, ahogy majd lehet.

---

⁶⁴ Csada Gergely, „A jelen és a jövő mozgat” – Rupaszov Tamás-interjú, recorder.blog.hu/2017/07/05/_a_jelen_es_a_jovo_mozgat_rupaszov_tamas_trottel_es_trottel_records_-interju.